

„...bebizonyítottam, hogy tudom
ugyanazt csinálni,
mint a férfiak...”

Interjú Somssich Gabriellával

■ *Miért lett rendőr?*

A tíz évvel idősebb bátyám rendőr volt, de nem ez motivált a pályaválasztásomban. A bátyám soha nem mondta, hogy kövessem az ő példáját. E tekintetben nem a családi hagyomány, hanem a rám jellemző igazságkeresés vezetett erre a pályára. Már az általános iskolai tanáraink is azt mondták rólam, hogy kisgyermek korom óta túlfejtett az igazságérzetem. Mindig is arra készültem, hogy rendőr, nyomozó legyek. Annak idején a középiskolában is azt tanácsolták, hogy a jogi egyetemre felvételizzem. Talán abban bíztak, hogy az egyetem alatt kinövöm a rendőri ambíciókat, és nem árt, ha az embernek van egy „normális”, „civil” szakmája is. Azért akkoriban a rendőrségen még nem volt ennyi nő. Így aztán nappali tagozatra jártam a Pécsi Tudományegyetem jogi karára, és később elvégeztem a Rendőrtiszti Főiskola átképzőjét.

■ *Az egyetem után rögtön a rendőrségnél kezdett dolgozni?*

Már az egyetem harmadik évének második felétől BM-ösztöndíjas lettem. Szerencsém volt, hogy ez alatt kétszer két hónapos gyakorlati időszakot tölthettem a rendőrségen. Így tulajdonképpen már véglegesített állományban voltam a rendőrségnél mint ösztöndíjas, és így fejeztem be a jogi egyetemet. Ezután egyértelmű volt, hogy hol kezdek dolgozni. Ez pedig a Pécsi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztálya volt 1991-ben.

■ *Ha a vizsgálati osztályra gondolunk, rögtön a filmekből ismert „véres ügyek” jutnak az ember eszébe...*

Bűnügyesként a Vizsgálati Osztályon nagyon jól meg lehetett tanulni, hogy miről szól a bűnügyi munka. A jogi egyetemen elsajátított elméleti tudáshoz társult a gyakorlat. Itt szó szerint meg lehetett tanulni, hogyan kell összerakni egy ügyet, miként kell bebizonyítani a történeti tényállást, amelyről az ember a büntetőjogi előadásokon már hallott. Úgy gondolom, nem baj, sőt nagyon hasznos, ha az ember vizsgálóként kerül a bűnügyi területre. A mostani rendőrörsök akkor még rendőrállomások voltak, és dolgoztam ott is, majd

1994–2004-ig a megyei rendőr-főkapitányság bűnügyi osztályán, ahol életvédelmi ügyekben nyomoztam, és az osztályvezetői beosztásig jutottam. Az igazi „véres ügyek” inkább már ott voltak.

■ *Hogyan tudja elviselni ezt egy nő?*

Nyilvánvalóan nem a legkellemesebb élmény a vér látványa, vagy a szag, ami a helyszínen érezhető, de az ember ott dolgozik, és arra figyel, hogy a nyomokat lássa, hogy bebizonyíthassa mi történt. Valószínűleg ez és jó adag adrenalin hajtja az embert, hogy kiderítse, mi történt. Utána ráér azon morfondírozni, hogy a helyszínen tapasztalható szag mindenébe beleivódott. Csecsemő- vagy gyermekholttesteknél jobban megrázza az embert az eset, és nem érti, mi vihet rá egy embert arra, hogy ilyet tegyen egy gyermekkel. De mindig arra kell koncentrálni, hogy mi történt, milyen okok vezettek idáig, és a bizonyítékokat fel kell kutatni, hogy a bíróság azok alapján eldönthesse, milyen büntetést szabjon ki.

■ *Erről a területről került fel Budapestre. Ez nagy fordulóponthoz vezetett az életében.*

Igen, ez teljesen más terület volt. Tíz évet töltöttem a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztályán: főnyomozóként kezdtem, és osztályvezetőként jöttem el. Az egyetemi gyakorlati idő alatt mindig azt mondták, hogy nő oda nem mehet dolgozni. De végül is ők hívtak, ez talán annak is tulajdonítható, hogy valamit mégiscsak letettem az asztalra. Volt egy karrierívem, egy pályáívem, amelyből láthatták, hogy mit csinálok. Nagyon jó szívvel emlékszem vissza az ottani időszakra, nagyon sokat tanultam. Mindeközben jogi szakvizsgát tettem és európai jogi szakjogászdi végzettséget szereztem. Ez alatt az egyik szakdolgozatomat a titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés összefüggéseivel foglalkozó témából írtam, ami többek érdeklődését is felkeltette. Bene László tábornok akkoriban az RSZVSZ vezetője volt, és tőlük érkezett a felkérés, nem csatlakoznék-e a szolgálathoz. Így kerültem 2004. június 1-jén Budapestre, az RSZVSZ-hez. Ott dolgoztam két évet, és mikor megalakult az IRM, az új felállásban megkerestek, hogy dolgozzam a minisztériumban. Az IRM akkor egy újonnan alakult, teljesen új szervezet volt, kissé öszvérmegoldásnak tűnt. Lehetett érezni azokat az elmentmondásokat, amelyek abból adódtak, hogy nem volt tisztázva: hogyan történjen az igazságügy és a belügy összedolgozása? Ez hatalmas próbatétel volt nekem, és mivel mindig is a rendőrségért dolgoztam, ezért igyekeztem azt képviselni, ami a rendőrszaktmának jó. Ezért mondtam igent a felkérésre, és végül is a megalakulásától végigkísértem az IRM-et, majd az új Belügy-minisztériumból jöttem ide 2010-ben az ORFK-ra. Úgy gondolom, abból az

időszakból is rengeteg mindent lehetett tanulni. Más mentalitású, a civil szférából érkező emberekkel dolgoztunk együtt, hihetetlen elméleti tudással felvértezett fiatalokkal, akik egyenesen az egyetemről kerültek a minisztériumhoz. Szép csaták voltak, ahol meg kellett győzni őket, hogy mi miért szeretnénk, hogy adott esetben a rendőrségi törvény egy bizonyos kérdést szabályozzon. Ilyenkor az is előfordult, hogy az elejétől a végéig el kellett magyarázni, hogyan zajlik egy rendőri intézkedés, a civil területről érkezőknek ugyanis ez nem volt egyértelmű. Közben folyt a határőrség és a rendőrség integrációja, ennek előkészítésében is részt vettünk.

■ *Nem hiányzik a régi nyomozati munka?*

Az mindig hiányzik. Nem úgy van, hogy az egyik nap leteszem, és elfelejtem. Nyilvánvalóan az embernek vannak kapcsolatai a régi kollégáival is, és vannak ügyek, amelyek tovább élnek velünk. Van olyan, amely utólagos felderítéssel még bírói szakban van. Most is van ilyen, és ha szerencsénk van – bízom benne –, meg is lesz az ítélet egy korábbi ügyünkben. Már akkor is ezek az emberek voltak a gyanúsítottak, csak akkor nem sikerült annyi bizonyítékot összeszedni, amennyi elegendő lett volna az elítélésükhöz. De ezúttal is az történt, hogy az évek folyamán a kapcsolatok megszűnnek, átalakulnak, más érdekek érvényesülnek, és előbb-utóbb valaki megszólal. Az egyik elkövető már a jogerős ítéletét tölti, és ő is elkezdett beszélni a társáról. Ahogy az időm engedi, eljárók a tárgyalásokra, és figyelemmel kísérem a történéseket. Ha évekkel később kerül kézre az elkövető, az akkor is sikertörténet, főként az élet elleni bűncselekményekben.

■ *Voltak olyan ügyei, amelyeket nagy sikerként vagy kudarcként tart számon?*

Azt nagyon sajnálom, hogy akkoriban nem sikerült felderítenünk a pécsi taxis nő gyilkosát. Tudom, hogy rengeteget dolgoztunk, de mégsem sikerült olyan eredményt elérni, hogy előkerüljön az elkövető. Ebben az ügyben gyanúsítottként hallgattak ki valakit, és a napokban a nyomozás vádemeléssel zárult Péccsett, remélem, a kollégáknak sikerült bebizonyítaniuk, hogy ő volt-e a tettes. Adósságként ezt az ügyet tudom említeni.

■ *Kudarcnak éli meg? Lehet belőle tanulni?*

Lehet tanulni. Például egy életes helyszíni szemlénél sokkal alaposabban kell eljárni, másként kell dokumentálni. Nyilván a technika is változik, egyre több lehetősége van a rendőrségnek a nyomrögzítésre is. De szerintem a legfontosabb, hogy meg kell tanítani a kollégákat arra, hogyan lássanak egy helyszínen, tehát hogy észrevegyék a legapróbb nyomokat is. Úgy gondolom, hogy ez önképzéssel is fejleszthető, először az iskolában, menet közben az idősebb kollégáktól, és saját magunkat is ösztönözhetjük. És persze az évek folyamán

egyre többet kell tanulni, hogy megérthessük, egy apró nyomnak is milyen nagy jelentősége lehet. Rossz érzés, ha egy ügy felderítetlen marad, mert az áldozat is és a hozzátartozója is mindenképpen megérdemli, hogy az elkövető megbűnhődjön. Nyilván ezzel senki sem kapja vissza a szeretteit, de tudja, hogy a tettes megkapta érte a büntetését. Az igazság utáni vágy arra sarkallja az embert, hogy tegyen meg mindent egy bűncselekmény kiderítése érdekében, és ezzel igazságot szolgáltatson azoknak, akik sérelmére bűncselekmény történt. Azért nem akarok ügyeket kiemelni, mert van, amelyik most éppen bírósági szakban van, és van, amelyben az elkövető még mindig jogerősen tölti a büntetését. Ha élet elleni, emberölési bűncselekményekről beszélünk, akkor több éven keresztül százszázalékos felderítéssel sikerült dolgoznunk. Ez nem az egyes emberek hőstette, hanem csapatmunka. Azt gondolom – és nem a statisztika miatt, hanem pont ezért –, hogy ez az ott dolgozó kollégáknak is jó érzés, de az áldozatok családjának is egyfajta elégtétel.

■ *Az empátia miatt a nők jobb vizsgálók?*

Soha nem tudtam azokra a kérdésekre válaszolni, hogy milyen a munka nőként vagy férfiként. Sokszor rájöttem, hogy inkább férfiasan gondolkodom, egyszerűen azért, mert a munkatársaim túlnyomó többsége férfi volt. Ebben jelentős szerepe van a bátyámnak is, sok időt töltöttünk együtt gyermekkoromban. Az biztos, hogy a nők sokkal alaposabbak, ezzel nem akarom megbántani a férfi kollégákat. Az empátiánk, a megérző és beleérző képességünk messze jobb, mint a férfiaké, de tudni kell összhangba hozni a férfiak képességeivel. Tényleg azt lehet látni, hogy ezek általánosságban elősegítik, hogy valaki nagyon jó vizsgáló lehessen, de ezzel nem mondom azt, hogy a férfi kollégák körében ne találkoztam volna már nem egy, nem kettő kiváló vizsgálóval. Valószínűleg ez a képesség fejleszthető, és nem vagyunk egyformák. Azt nem mondanám, hogy mindenki tud vizsgáló is, nyomozó is lenni, ez más mentalitást követel meg. A férfiaknak jobban esik, ha bulldogként mennek és nyomoznak, és tényleg mint a bulldog, amelyik el nem engedi a kapott csontot, megy a nyomok után, és amikor megvan az eredmény, az adminisztrációval már nem szeretne foglalkozni, azt végezze el más. Volt olyan kollégám, aki verhetetlen volt a nyomozásban, a kihallgatásban, de az utána következő adminisztrációtól úgy érezte magát, mintha bezárták volna. Nyilván észre kell venniük a kollégáknak, ki az, aki kiváló egy helyszínen, ki a kihallgatáskor. Ritka, hogy ez a bulldogtermészet meglegyen egy nőben, ők inkább a vizsgálati szakban tudnak nagyobbat alkotni, jobban látják az összefüggéseket. Szerintem most már figyelnek arra is, hogy a nők, illetve újabban az ifjúság, család, nemi erkölcs elleni bűncselekményekben női tisztek vé-

gezzék a kihallgatást, mert az áldozatnak nagyon megalázó, ha például egy nemi erőszak után egy férfi kérdezi ki őt.

■ *Érezte a pályáján hátrányát annak, hogy nő?*

Mindenben sokkal többet kellett nyújtanom. Eleinte mondták, hogy nő nem mehet a bűnügyi osztályra, ezért is lepődtem meg, amikor végül mégis csak odahívtak dolgozni. Mindig be kellett bizonyítanom, hogy el tudom végezni azt a munkát, amit egy férfi. Mindig többet kellett letennem az asztalra, de ez egy idő után már nem volt kérdés, mert bebizonyítottam, hogy tudom ugyanazt csinálni, mint a férfiak. Soha nem gyötrődtem azon, hogy mennyivel kell többet dolgoznom. Mindig nagyon szerettem a rendőrségen dolgozni, és ezért nem volt gond, ha többet vártak el tőlem, mint a férfi kollégáktól.

■ *Hogy látja a nők helyzetét a rendőrségnél? Jobb, mint húsz évvel ezelőtt volt?*

Korábban sem volt nehéz. Mindenképpen nőiesebb lett a rendőrség, nemcsak adminisztratív szempontból, de a bűnügyi területen is. Bevallom, vannak olyan beosztások, amelyekre magam is azt mondom, már csak a fizikai adottságaink miatt is, hogy ott nem kellene nőket alkalmazni. A rendőrség minden lehetőséget megad arra mind a nőknek, mind a férfiaknak, hogy kiemelkedő életpályájuk és karrierjük legyen, de ahhoz dolgozni kell. Tudomásul kell venni, hogy egy nőnek még mindig többet kell letennie az asztalra, hogy bebizonyítsa, ugyanarra képes, mint egy férfi, de a lehetőség adott, mint az élet bármely területén. A rendőrségnél senkit nem ért hátrány azért, mert nő, legalábbis nem hallottam róla.

■ *Az Ellenőrzési Szolgálatnak eddig nem volt női vezetője. Hogyan fogadták a kollégák?*

Fontos beosztás, a főkapitány közvetlen irányítása alatt áll a szolgálat. A megállapításainkat közvetlenül az országos rendőrfőkapitánynak tesszük meg, ami a szervezésirányítás és a vezetéselmélet szerint is így helyes. Nem gondolom, hogy a kollégák életében bármi zavart okozna az, hogy én nő vagyok. Az biztos, hogy korábban kevés nő volt az Ellenőrzési Szolgálatnál. Volt némi fluktuáció, és már kicsivel több nő dolgozik itt, ez pedig mindenképpen alaposságot, egy kicsit más szemléletmódot hozott a szolgálathoz. Nem nekem kell megítélnem, hogy ez jó vagy sem, de mindenképpen érezhető, hogy a megállapításaink objektívek, korrektek, a törvényesség talaján állunk. Ez nem amiatt van, hogy dolgoznak nők a szolgáltnál, hanem mert olyan társaság van itt, amelyik egy irányba megy, ugyanarról ugyanúgy gondolkodik. Ha valakinek gondot okozott, hogy női vezető jött az Ellenőrzési Szolgálathoz, azt nem tudom azzal kecsegtetni, megváltoztatom a nememet,

jól érzem magam a bőrömben, büszke vagyok arra, amit elértem. Egyébként az eltelt időben már mindenki megtapasztalhatta, hogy milyen elvárásaim, milyen igényeim vannak. Minden új vezetőnek vannak egyéni elképzelései. Ez független attól hogy milyen nemű, sokkal inkább a személyiségnek és a szakmai felkészültségnek van ebben nagy szerepe.

■ *A szakmai ellenőrzés mit takar?*

Egyebek között a nyomozati munkát is ellenőrizzük, de a közterületi rendőri intézkedést is. A szakmai munkában bárhol előforduló problémákkal foglalkozunk, vagy valami olyan jelenséggel, amelyik nem is biztos, hogy probléma, de rávilágít arra, hogy meg kellene változtatni a jogszabályokat, mert az élet változik, és igazodni kell a változásokhoz, a jogszabályoknak egy jobb gyakorlatot kellene követniük. Nyilván ezeket is észre kell venni, mert adott esetben a szervezeten belül tarthatunk egy rendszerhibát, vagy ha ügyesen feltárjuk, akkor ez kiküszöbölhető a jogi oldal rendbetételével. A szolgálat-hoz tartozik a költségvetési ellenőrzési osztály, amely a pénzügyi ellenőrzést végzi. Itt van az ORFK Központi Panaszirodája, és október óta van egy mobil ellenőrzési egységünk. A panasziroda nem a hagyományos értelemben vett szervezeti egység. Az ő feladatuk elsősorban kapcsolattartás a rendőrség munkája felett egyfajta civil kontrollt gyakorló Független Rendészeti Panasztestülettel, illetve az országos rendőrfőkapitány e körbe tartozó döntéseinek előkészítése. De nemcsak a panasztestülettel való kapcsolattartásunkat említeném, hiszen bizonyos fokon az egész országban mi vagyunk a fóruma a rendőri intézkedések elleni panaszoknak. És ezekből van bőven, időnként nagyon sok. Egy részük névtelen beadvány, de nagyon sok olyan panaszunk van, amely rendőri intézkedésre vonatkozik, vagy akár a közterületi szolgálatot ellátókra, de nagyon sokan konkrét bűnügyekben érzik úgy, hogy nem kellő szaktudással vagy nem kellő agilitással jártak el a kollégák.

■ *Minden egyes panaszt kivizsgálunk?*

Muszáj. Nagyon sok olyan panasz érkezik, amely nem is rendőrségi hatáskör. Az ilyeneket soron kívül továbbítanunk kell az illetékes hatóságnak, illetve van olyan, amelyet a közvetlen vezetőknak kell elküldenünk, hogy nézzék meg és vizsgálják ki azt a konkrét intézkedés elleni panaszt, amelyről esetleg nekik nincs is információjuk.

■ *Voltak szakmai példaképei?*

Nagyon sokat tanultam az egyetemen Földvári professzortól, nagyon szerettem a büntetőjogot. Szerencsém volt, hogy nagyon fiatalon kerültem a rendőrséghez, akkoriban az életvédelmi szakterületen még voltak olyan nagyságok, akiktől sokat lehetett tanulni. Az ügyészekkel is mindig nagyon jó volt

a kapcsolatomban, természetesen főként Baranya megyében, mert ott napi kapcsolatban voltunk az ügyeink miatt. Igyekeztem mindenkitől ellesni ötleteket és fortélyokat. De természetesen ez a pályáim nem alakult volna így, ha nincs mögöttem stabil család háttér. Sajnos már csak az édesapám él, ő is Baranyában, és élete nagy ajándék volt, amikor 2009-ben ő kísért el a köztársasági elnöki palotába, ahol átvehettem a tábornoki kinevezésemet. Mindenben számíthatok a páromra, akivel élek, igazi társra leltem benne. Ez a hivatás nem végezhető úgy, hogy nincs meg az a háttér, ahol az ember kikapcsolódhat. A mai világban az ember már nem nyolc órát dolgozik, sem a minisztériumban, sem egyéb beosztásokban, de a civil életben sem. Van, amikor nyomoz, és van, amikor az íróasztal mellől próbálja kideríteni, mi hogyan történt, vagy szabályosak-e a rendőri intézkedések, illetve most itt, az Ellenőrzési Szolgálatnál azt nézi, hogy a szakmai munka tényleg úgy zajlik-e, ahogyan azt a legjobb tudásunk szerint szeretnénk, és ezek mind teljes embert és jó csapatmunkát kívánnak.

Készítette: Végh Zsuzsanna